

דרדית מצויה *Crupina crupinastrum* צמח עשבוני נפוץ בבתה (מרץ 2021)

ערגה אלוני

דרדית מצויה היא צמח חד-שנתי עשבוני המשתייך לסדרת Asterales, למשפחת המורכבים, Asteraceae לשבט- Cynareae לסוג *Crupina*. הצמח קרוב לסוג דרדר ונבדל ממנו במבנה הציצית שבראש הזרעון (שמידע 2005).

דרדית מצויה, מימין: משטח פריחה בשולי חורש בהרי יהודה. משמאל: תפרחת פרחים צינוריים, בהיקף פרחים עקרים ובמרכז פרחים פוריים. צילמה ערגה אלוני ©

הצמח נובט בתחילת החורף וצומח לגובה 20-60 ס"מ. מפתח עלים המרוכזים בעיקר בחלק התחתון בצמח. העלים נישאים על פטוטרות, גזורים עמוק עד לעורק הראשי לאונות משוננות דמויות סרגל מעט שעירים. העלים המעטים שעל הגבעול יושבים (פינברון-דותן, דנין, 1991: Zohary, 1966). הגבעולים דקים וארוכים מתפצלים לענפי משנה, נושאים בראשם תפרחת חרוטית לפני הבשלתה.

דרדית מצויה - מימין צמח שלם. משמאל ענפים נושאים תפרחות. צילמה ערנה אלוני ©

הפרחים (9-15) ערוכים בקרקפת עטופה בחפים רעופים קרומיים בצבע סגול ירוק שאינם קוצניים כמו למיני דרדר. הפרחים צינוריים ארגמניים, מסודרים על מצעית זיפנית. אלה המסודרים בהיקף גדולים ועקרים, בעלי 6 אונות כותרת ארוכות. תפקידם להבליט את התפרחת ולמשוך חרקים (דנין 1983). הפרחים במרכז בודדים (1-3) קטנים מפרחי ההיקף, דו מיניים המייצרים זרעים. אבקנים 5 זיריהם ארוכים ורודים. המאבקים מסתיימים בקונקטיב (מאבקים מאוחים, וזירים חופשיים). עמוד העלי בן 2 צלקות השחלה תחתית בת 2 מגורות ובה ביצית אחת. האבקת הפרח נעשית ע"י חרקים כמו מיני דבורים, זבובי פרחים ופרפרים. בשעה שהמאביק נוחת על פרח דו מיני, נוצר לחץ על האבקנים המשחררים אבקה. גרגירי האבקה נדבקים לגוף החרק ומועברים הלאה. **דרדית מצויה** פורחת ממרס עד מאי.

דרדית מצויה- מימין: פרחים צינוריים ובראשם מקבץ אבקה. צילמה ערגה אלוני © משמאל זרעונים פוריים. צילם יובל עברון המקור צמח השדה ©

הפירות המתפתחים הם זרעונים סה"כ נוצרים 1-3 זרעונים, כל זרעון מצויד בציצית כפולה ארוכה זיפנית בצבע שחור. במרכזה מספר קשקשים. בזרעון מצוי זרע אחד בלבד, צבעו כהה אורכו 4-5 מ"מ. הזרעונים אינם נישאים ברוח כמו שנפוצים מינים רבים במורכבים. עם התפשקות הציצית הזרעונים ניתקים מהמצעית ונופלים על הקרקע. זרעים שלא נפגעו ומצאו תנאי נביטה מתאימים ינבטו בחורף הבא.

דרדית מצויה נפוצה בבתה ובשדות בחבל ההר הים תיכוני בעיקר על טרה רוסה, מצויה פחות באזור החוף ולאורך הבקעה. תפוצתה העולמית: אגן הים התיכון, בדרום ומערב אסיה עד לקווקז ולאירן.

ספרות:

דנין א. (אלון ע עורך) 1983. החי והצומח של א"י אנציקלופדיה שימושית מאוירת. משרד הביטחון, החברה להגנת הטבע. כרך 11 עמ' 170.

פינברון-דותן נ. דנין א. 1991. המגדיר לצמחי-בר בארץ-ישראל. כנה. ירושלים.

שמידע, א., 2005: צמחי ישראל המדריך השלם לצמחים ופרחים בא"י. הוצאת מפה

Zohary, M., 1966: Flora Palaestina. The Israel Academy of Sciences and humanities Jerusalem vol. 3 p 389-387

<http://www.cretanflora.com> Flowers of Creta

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

לציטוט: אלוני ע 2021 דרדית מצויה *Crupina crupinastrum* צמח עשבוני נפוץ בבתה
(מרץ 2021). פורחי החודש, כתב-עת "כלנית", מספר 8.

<https://www.kalanit.org.il/crupina-crupinastrum-03-2021>